

Triin Koch: kooriproovist päästab ainult pulm või eksam

Madis Vaikmaa

Postimees 18. detsember 2016

Dirigent Triin Koch, kes juhatab Tartu ülikooli kammerkoori ja akadeemilist naiskoori ning viimati nimetatud koori Tallinna vilistlaskoori, tunnistati sel nädalal Gustav Ernesaksa fondi peastipendiumi vääriliseks. Varem on selle tunnustuse osaliseks saanud Venno Laul, Eri Klas, Tõnu Kaljuste, Hirvo Surva jt esmaklassilised dirigendid.

Suur tunnustas sai teatavaks ajal, mil olete aktiivse dirigenditöö korraks kõrvale jätnud.

Kuidas on möödunud teie loominguline puhkus?

Olen mööda maailma ringi kolistanud, vaheldumisi puhates ja end erialaselt täiendades.

Näiteks Londonis jälgisin BBC Singersi juures dirigentide meistrkursust. Istuda nendega samas ruumis, neile otsa vaadata ja kuulata, kuidas nende suust tuleb puhast kulda, see kõik oli täiesti uskumatu!

Teiste dirigentide tööd pealt vaadates sain palju mõtteid, mida ka enda dirigeerimistehnika puhul jälgida. Samuti panin kõrva taha huvitavaid heliloojaid, kelle loomingus edasi kaevata. Kohtumine Roman Toiga pakkus ühelt poolt kindlust, et koorijuhtimisest pole mul pääsu, teisalt aga andis mõtte, et võiksin oma kogemusi ja teadmisi ka edasi anda.

Nädala olin Amsterdamis, kus käisin vist isegi seitsmel kontserdil. Kuna mul endal on tavaliselt igal õhtul proov, kord nädalas kontsert ja nädalavahetustel koorilaagrid, siis tavaliselt lihtsalt polegi aega kedagi kuulamas käia.

Ka seal jälgisin kõrvalt dirigentide meistrkursust ja seda, kuidas Daniel Reuss tegi tööd Capella Amsderdamiga. Pean ütleva, et võimalus nautida muusika tegemist pingevabalt, igapäevase vastutuse või tundeta, et pean kohe lavale tormama, oli tõeliselt nauditav. Kolmapäeval jõudsin tagasi Kanadast. Käisin seal neli aastat tagasi koos kooriga ja toona jättis mulle võimalus kohata kodust nii kaugel killukest Eestit väga sügava mulje. Tahtsin seda uuest kogeda, taas nende inimestega kohtuda ja sel korral lihtsalt rahulikult vestelda. Üks, kellega kohtusin, on tegelikult Gustav Ernesaksa masti mees, dirigent ja helilooja Roman Toi. Ta tähistas juunis oma 100. sünnipäeva ja on elu jooksul olnud väga pikalt Kanada eestlaste juhtfiguur. Toi on nii vitaalne ja heas vormis, et tema nägemine aitab vaadata ka enda elule täiesti uuest perspektiivist – kui vahel tundubki, et on raske või ei jõua, siis selline inimene paneb mõistma, et häda pole midagi. Lihtsalt mine, võta ja tee! Ja tuleb tunnistada, et kahe koorijuhi väga südamliku kohtumise käigus said ka nii mõnedki erialased küsimused lahenduse.

Kuna Toi on kodumaal toimuvaga väga hästi kursis, rääkisime muidugi ka Eesti julgeolekust, Venemaast. Eraldi teemana käsitlesime elu hoidmist maapiirkondades. Võrokesena ja tuleva aasta suvel kodukandis juba kümnendat korda oma kolme kooriga külarahvale laulupäeva korraldades on mul sellest ka hea rääkida.

Loomulikult kohtusin kõigi Torontos tegutsevate Eesti kooridega. Kuigi lubasin endale, et taktikeppi kätte ei võta, läks ikkagi nii, et natuke juhatasin koori ka. Ja tegelikult sain sellest kindlust ja innustust, et tahan oma tööd teha.

Sel ajal, kui teie mööda ilma sõitsite, pidi keegi Tartus kooridega tööd tegema.

Eks see mure oli, kust saada kooridele kolmeks-neljaks kuuks dirigendid, sest Tartust vaba tööjõudu naljalt ei leia. Seega pidi see inimene tulema välismaalt või Tallinnast.

Praegu juhatab Tartu ülikooli akadeemilist naiskoori Benjamin Kirk Suurbritanniast ja Tartu ülikooli kammerkoori Lodewijk van der Ree Hollandist. Mõlemad on varem tegelenud professionaalsetest lauljatest koosnevate kollektiividega. Pean ütleva, et kui vaadata, kust nad tulevad, milline on nende haridustee ja üldkultuuriline taust, siis see avaldab ikka muljet.

Ja sellised mehed olid kohe tööturult võtta?

Jah – nad on välismaalased ja ega neil pole alati tööd võtta. Projekti korras on nad muidugi seda ja teist teinud ning nüüd oli neil hea võimalus end Eestis näidata ja tõestada. Ja tänu Tartus koori juhatamisele on neil tekkinud võimalus ka mujal dirigendina rakendust leida.

Mõlemad tahavad Eestisse jääda?

Lodewijk kindlasti, sest tal on eesti pruut ja see hoiab väga kindlalt siin kinni.

Mis saab 20. jaanuaril, pärast loomingulise puhkuse lõppu?

Lähen Tartusse, lähen rõõmuga oma kooride juurde tagasi ja saan kogutud energiat nendega jagada.

Aga kui rääkida pikemast perspektiivist? Teie muusikukarjäär on kestnud ikkagi juba 15 aastat.

Kui vaadata, kui kenasti sai praegu minu puhkus lahendatud, siis võib-olla võiksid nad jätkata. Tõsi, ma veel ei tea, mis on nende töö tulemus, sest kontserdid uute dirigentide käe all alles tulevad.

Ühel hetkel tundsin, et on vaja pead klaarida ja mõelda, mida edasi teha. Kohtumine Roman Toiga pakkus ühelt poolt kindlust, et koorijuhtimisest pole mul pääsu, teisalt aga andis mõtte, et võiksin oma kogemusi ja teadmisi ka edasi anda. Eks ma olen Tartus juba kaua olnud...

Nüüd tahaksite tegeleda profikooriga?

Jah, see edasiliikumine võiks toimuda professionaalse kollektiivi suunas. Isetegevusliku koorimuusika pinnal olen üksjagu tööd teinud ja kombanud neid piire, kui kaugele harrastajatega minna saab. Nüüd tahaksin proovida seda, mida isetegevus ei võimalda, ja teada saada, milleks ise võimeline olen.

Häda on ju selles, et kui sa satud pärast ülikooli lõpetamist isetegevuslikku maailma ja end pidevalt edasi ei arenda, siis on oht sinna kinni jääda. Mul on olnud võimalus töötada RAMiga ja mingil hetkel tajusin, et elukutseliste lauljatega saab kasutada palju professionaalsemat keelt, neile pole vaja elementaarseid asju selgitada.

Teisalt saab ka harrastajatega korda saata suuri asju – tegite ju Tartu ülikooli kammerkoori lauljatega etenduse «Südamepeitjate planeet».

Ma olen endiselt küllaltki konservatiivne, nii et tavaline, normaalne koorikontsert, kus me läheme lavale, seisame paigal, võtame noodid välja – parem oleks kuidagi peast – ja laulame, on ka täiesti okei.

Mis puudutab etendusi, siis jah, seda teed olen oma kooridega viimastel aastatel astunud, põimides laulu ja etendust. Natukene teatrimaailma nuusutada on ju hullult põnev! Või töö lavastajatega – olen ahminud endasse seda, kuidas nemad asju vaatavad või proovi teevad. See on väga erinev sellest, mida ise dirigendi või juhina teen.

Muide, on täiesti uskumatu, kui raske on panna kokku laulmist ja tantsimist! Aga selle käigus saab palju nalja ja igaüks saab enda kohta väga palju teada. See on korralik ajugümnaastika ja alguses mõtled, et nii polegi võimalik. Aga kui kõik lõpuks välja tuleb, on elamus väga lahe!

Siiski ei õnnestu harrastuskooriga alati muusikalist visiooni realiseerida?

Vahel õnnestub, vahel mitte. Ja kuigi tõeliselt häid esitusi on harva, annavad need hetked mõista, et Muusika tegemine on võimalik. Harrastuskoori puhul ongi esmaklassilise tulemuse saavutamine keerulisem.

Aga dirigendi töö on ka teine külg. Võtame taas Roman Toi – Eestist lahkudes oli ju valida, kas sulanduda Kanada ühiskonda või hoida alal oma kultuuri. Ja nad valisid teise, väga palju keerulisema tee – hoida eestlust, meie rahvust, meie tunnetust. Jagada seda ka neile, kes ei oska laulda! (Naerab.)

Ehk eestlane polegi geneetiline laulurahvas ja koorimuusika traditsiooni püsimise taga on paljude inimeste kõva töö?

Absoluutselt! Meie laulupeotraditsiooni hoidmine ja kasvatamine juba 150 aastat on olnud suur töö ja selles on suur roll ka sellel majal siin – muusika- ja teatriakadeemial.

Olen laulnud teie juhtimise all ja Tartu ülikooli kammerkoori proovist võis puududa iseenda surma, pulma või eksami korral. Ja eksamiks õppimine polnud mingi vabandus.

(Naerab südamest.) Ma pole seda lauset väga ammu kasutanud! Ja kuigi see võib kõlada naljakalt, on seal tõetera sees – võta klaverilt mõned klahvid ära ja katsu siis Chopini mängida!

Koorilaul on lõppeks ikkagi kollektiivne kunst ja tuleb olla koos, et sünniks see, mida me kõik igatseme.

Gustav Ernesaksa fondi peastipendiumi saamine tähendab, et teile on usaldatud kohustus kanda edasi Eesti koorimuusika ja laulupeo traditsiooni.

Olen Ernesaksa loodu-algatatu üks edasikandja ja stipendium on selle kinnituseks. Ainuüksi see, et stipendiumil on Gustav Ernesaksa nimi, sunnib end kokku võtma. See nimi tähendab ju kõikidele Eesti inimestele väga palju, pealegi on selle saanute hulgas täiesti uskumatuid nimesid. Olla üks neist on suur au.

Olen oma muusikukarjääris punktis, kus mõtestan olnut ja otsin tulevikuteed. Tunnustus annab ka märku, et teeksin oma asja edasi. Nii et see tuli väga õigel ajal.

Te elate ainult muusikale?

Jah, olen pühendunud, sügavalt pühendunud muusikale. Aga elus on õnneks ka teisi noote.